

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen lausunto, Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle, Kemijoki Oy, Ottavaaran Natura-alue, Kemijärvi

Natura-arviointi koskee Ailangantunturin pumppuvoimalaitosta ja siihen liittyvää 400 kV:n voimajohtoa Pirttikoskelle. Natura-arviointi on päivätty 5.5.2025 ja sen on laatinut Afry Oy. YVA-menettelyssä käsitellyistä vaihtoehtoista vaihtoehto VE1b sijoittuu osittain Ottavaaran Natura-alueelle.

1 Ottavaaran Natura 2000-alue (FI1300406, SAC)

Ottavaara kuuluu Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin mukaisena erityisten suojelutoimien alueena (SAC-alue). Natura-tietolomakkeella mainitaan alueen suojeluperusteena yhteensä 5 luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä ja yksi liitteen II laji. Suojelun perusteena olevat luontotyypit ovat 3160 Humuspitoiset järvet ja lammet, 7140 Vaihtetumissuot ja rantasuot, 7160 Fennoskandian lähteet ja lähdesuot, 9010 Boreaaliset luonnonmetsät ja 91D0 Puustoiset suot. Suojelun perusteena oleva laji on saukko.

Ottavaaran Natura-alueen suojelutavoitteena on alueen merkityksen säilyttäminen Natura-tietolomakkeella mainituille suojeluperusteille. Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys. Ottavaaran alueella on myös valtion maiden luonnonsuojelualueisiin kuuluva Ottavaaran luonnonsuojelualue (ESA302802). Ottavaaran alue kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan (VMO).

1.1 Natura-arviointi

Arvioinnin kohteena oleva hanke

Kemijoki Oy suunnittelee Kemijärven Ailangantunturille pumppuvoimalaitosta sekä siihen liittyvää 400 kV:n voimajohtoa Pirttikosken sähköasemalle. Pumppuvoimalaitoksen ylävarastona toimii Ailangantunturin laelle rakennettava, noin yhden neliökilometrin laajuinen vesivarastoallas, jonka enimmäistilavuus on noin 13 miljoonaa kuutiometriä. Alavarastona toimii Kemijärven Kuusilahti. Ylä- ja alavaraston yhdistää noin 4,5 kilometriä pitkä ja halkaisijaltaan noin 9 metriä oleva maanalainen vesitunneli. Voimajohdon kokonaispituus on noin 38 kilometriä, josta noin 30 kilometriä sijoittuu nykyisen 110 kV:n Pirttikoski–Jumisko-voimajohdon rinnalle nykyistä johtokäytävää leventäen. Pumppuvoimalan ja olemassa olevan voimajohtokäytävän väliselle uudelle voimajohtosuudelle on tarkasteltu kahta vaihtoehtoista reittilinjausta, VE1a ja VE1b. Vaihtoehdossa VE1a uusi voimajohto sijoittuu Natura-alueen ulkopuolelle, kun taas vaihtoehdossa VE1b se sijoittuu osittain Natura-alueelle olemassa olevaa johtokäytävää leventäen.

Arvioinnissa esitetty näkemys Natura-alueeseen kohdistuvista vaikutuksista

Arvioinnissa on käytetty aineistoina Natura-alueen tietolomaketta (2018), Metsähallituksen biotooppikuvioita (2012), hankealueen luontoselvitystä (2024) sekä viranomaistahojen ylläpitämiä avoimia kartta- ja tietoaaineistoja. Luontoselvityksen yhteydessä on käyty

suunnitellun voimajohdon reittivaihtoehtojen alueella Natura-alueella sekä tehty talviaikainen saukkoselvitys.

Suunniteltu voimajohdon reittivaihtoehto VE1b sijoittuu Ottavaaran Natura-alueelle noin 170 metrin matkalla nykyisen voimajohdon rinnalle. Uuden johtoauekan leveys on 33 metriä, minkä lisäksi johtoauekan molemmiin puoliin sijaitsevilla 10 metrin reunavyöhykkeillä puuston kasvua rajoitetaan. Natura-arvioinnissa reunavaikutuksen on arvioitu ulottuvan koko Natura-alueen luoteiskulmassa sijaitsevalle puustoisia soita edustavalle luontotyyppikuviolle.

Natura-arvioinnin mukaan voimajohdon rakentamisen vaikutukset muodostuvat pääasiassa puuston raivauksesta, pylväspaikkojen rakentamisesta sekä näistä aiheutuvista välillisistä muutoksista, kuten reunavaikutuksesta, valaistus- ja kosteusolojen muutoksista, vähäisistä valunta- ja ravinnekuormitusmuutoksista sekä rakentamisen aikaisesta häiriöstä eläimistölle. Arvioinnin mukaan vaikutuksia kohdistuu ainoastaan Natura-alueen suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin 91D0 Puustoiset suot. Voimajohdon rakentamisen seurauksena luontotyyppin pinta-ala vähenisi noin 0,5 hehtaaria, mikä arvioinnin mukaan vastaa noin 0,35 prosenttia luontotyyppin pinta-alasta Natura-alueella. Lisäksi voimajohtoauekan reunavaikutuksen on arvioitu kohdistuvan koko kyseiseen luontotyyppikuvioon. Kyseiseen luontotyyppiin kohdistuvien vaikutusten johdosta on katsottu, että vaikutuksia aiheutuu myös Natura-alueen koskemattomuuteen.

Natura-arvioinnissa vaikutusten on arvioitu olevan puustoisten soiden luontotyyppin osalta merkittävästi heikentäviä. Arvioinnissa todetaan kuitenkin, että Natura-luontotyyppiin kokonaisuutena tai Natura alueen koskemattomuuteen ei aiheudu merkittävää heikennystä. Muiden suojeluperusteena olevien luontotyyppien sekä saukon osalta on arvioitu, että merkittävästi heikentäviä vaikutuksia ei synny. Arvioinnissa ei ole tunnistettu hankkeita, joilla voisi olla Ottavaaran Natura-alueelle kohdistuvia yhteisvaikutuksia suunnitellun hankkeen kanssa.

1.2 Lupa- ja valvontaviraston lausunto Natura-arvioinnista

Natura-arvioinnin asianmukaisuus

Natura-arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa edellytetty arviointimenettely on toimeenpantu luonnonsuojelulain 35 §:llä. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn tehtävänä on tuottaa objektiivista tietoa viranomaiselle sen varmistamiseksi, että hanke ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Oikeuskäytännön mukaan asianmukainen arviointi sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (mm. asiat C-236/01, kohdat 106 ja 113, C-127/02, kohta 59, C-304/05, kohta 69). Arviointia ei voida pitää asianmukaisena, jos alueen luontotyyppejä ja lajeja koskevat tiedot puuttuvat

tai ne eivät ole luotettavia eivätkä ajantasaisia (mm. asia C-43/10, kohta 115). Natura-arvioinnin tulee muodostaa itsenäinen kokonaisuus, jossa johtopäätökset perustellaan täsmällisiin tieteellisiin seikkoihin perustuen. Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin tulee arvioida yksin ja yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa (mm. asiat C-127/02, C-6/04, C-98/03, C-538/09).

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että Natura-arviointi on riittävän asianmukaisesti laadittu sen toteamiseksi, että merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Ottavaaran Natura-alueen suojeluperusteisiin ei sähkönsiirtovaihtoehdon VE1b osalta voida poissulkea.

Arvioinnin toteuttamistapa

Hankkeen ja tarkasteltujen vaihtoehtojen kuvaus on pääpiirteissään riittävän yksityiskohtainen Natura-vaikutusten arvioimiseksi. Voimajohdon sijainti suhteessa Natura-alueeseen, Natura-alueelle sijoittuvan osuuden pituus, johtoauekan leveys sekä rakentamisen keskeiset ominaisuudet on kuvattu siten, että vaikutusten kohdentuminen Natura-alueen suojeluperusteisiin on mahdollista arvioida. Arvioinnissa on lisäksi esitetty kartta-aineistoa, jonka perusteella vaikutusalueen sijoittuminen Natura-alueelle on hahmotettavissa.

Luontotyyppitarkastelu perustuu pääosin Metsähallituksen vuonna 2012 laatimaan Natura-alueen biotooppikuvioaineistoon, jota on täydennetty vuonna 2024 tehdyllä maastokäynnillä. Natura-luontotyyppejä ei kuitenkaan arvioinnin perusteella ole inventoitu uudelleen Natura-luontotyyppien inventointimenetelmillä, eikä biotooppitiedon päivittämistarvetta ole tarkemmin tarkasteltu. Arvioinnissa ei myöskään ole käsitelty luontotyyppien edustavuutta, vaikka ne erillisellä karttaliitteellä onkin esitetty.

Arvioinnissa on tunnistettu voimajohdon rakentamiseen liittyvät keskeiset vaikutusmekanismit, kuten puuston poistosta aiheutuva luontotyyppin pinta-alan väheneminen, reunavaikutukset, paikalliset maaperämuutokset sekä rakentamisen aikainen häiriö. Vaikutuksia on tarkasteltu Natura-alueen yksittäisten suojeluperusteiden tasolla, ja vaikutusten kohdentuminen vaikutuksen kohteena olevaan luontotyyppikuvioon on esitetty kartta-aineistolla. Arvioinnissa on asianmukaisesti esitetty vaikutusten kohdistuminen luontotyyppin pinta-alaan sekä arvioitu vaikutusten todennäköisyyttä eri suojeluperusteille.

Arvio vaikutuksista Ottavaaran Natura-alueen suojelutavoitteisiin

Lupa- ja valvontavirasto yhtyy arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, että vaihtoehdon VE1b Natura-vaikutukset kohdistuvat luontotyyppiin 91D0 Puustoiset suot. Muiden luontotyyppien osalta vaikutukset voidaan poissulkea, koska voimajohdon rakentamistoimet eivät sijoitu näille luontotyypeille eikä arvioinnissa ole tunnistettu sellaisia välillisiä vaikutusmekanismeja, joiden kautta niiden suojelutaso voisi heikentyä. Myöskään saukon osalta merkittävästi heikentäviä vaikutuksia ei arvioida aiheutuvan, koska rakentamisen aikainen häiriö on tilapäistä eikä lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ole todettu vaikutusalueella. Vaihtoehdon VE1a osalta vaikutukset

voidaan poissulkea myös puustoisten soiden osalta, sillä rakentamistoimet sijoittuvat täysin Natura-alueen ulkopuolelle.

Voimajohtoreittivaihtoehdossa VE1b uusi johtoaukea sijoittuu puustoisia soita edustavalle Natura-luontotyyppikuviolle. Arvioinnin mukaan luontotyyppin pinta-ala vähenisi noin 0,5 hehtaarilla. Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että tämä vastaa 0,7 % luontotyyppin kokonaispinta-alasta (70 ha) Natura-alueella, eikä 0,35 % kuten arvioinnissa on esitetty. Lisäksi reunavaikutuksen arvioidaan ulottuvan koko kyseiselle luontotyyppikuviolle, jonka koko on 0,77 hehtaaria. Tällöin vaikutusalueeksi muodostuu noin 1,1 % kyseisen luontotyyppin pinta-alasta Natura-alueella.

Lupa- ja valvontavirasto pitää arviointia yhteisvaikutusten osalta puutteellisena, koska siinä ei ole tarkasteltu PVO-Vesivoima Oy:n Askanaavan pumppuvoimalaitoshankkeen mahdollisia yhteisvaikutuksia, vaikka hanke on Natura-arvioinnin laatimisajankohtana ollut YVA-menettelyssä.

Natura-arvioinnissa on katsottu, että voimajohdon rakentaminen aiheuttaa suojeluperusteena olevalle luontotyyppille 91D0 Puustoiset suot merkittävästi heikentävän vaikutuksen. Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää huomiota siihen, että samanaikaisesti arvioinnissa kuitenkin todetaan, ettei Natura-luontotyyppi kokonaisuutena eikä Natura-alueen koskemattomuus heikkene merkittävästi. Arvioinnista ei selkeästi ilmene, miten nämä johtopäätökset suhteutuvat toisiinsa. Varovaisuusperiaate huomioiden Lupa- ja valvontavirasto tulkitsee johtopäätökseksi, että merkittävästi heikentäviä vaikutuksia ei voida arvioinnin perusteella sulkea pois.

Lieventävät toimenpiteet

Lieventämistoimenpiteeksi on esitetty toisen voimajohtoreitin, VE1a, valitsemista, joka kulkee Ottavaaran Natura-alueen ohitse eikä ulotu alueelle. Lupa- ja valvontavirasto ei varsinaisesti pidä tätä lieventävänä toimenpiteenä, sillä kyseessä on kokonaan toinen toteuttamisvaihtoehto. Lupa- ja valvontavirasto kuitenkin yhtyy näkemykseen, että mikäli sähkönsiirto toteutetaan vaihtoehdon VE1a mukaisesti, voidaan merkittävästi heikentävät vaikutukset poissulkea.

1.3 Lupa- ja valvontaviraston johtopäätös Natura-arvioinnista

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankkeelle voi myöntää luvan tai suunnitelman hyväksyä vain, kun Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset ovat poissuljettuja (LSL 39 §).

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että hankkeen vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin on arvioitu asianmukaisesti. Arvioinnissa on tiettyjä puutteita yhteisvaikutusten arvioinnin osalta, minkä lisäksi vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa on epä johdonmukaisuuksia. Natura-arvioinnin perusteella

voimajohtovaihtoehdon VE1b osalta ei voida poissulkea Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvia merkittävästi heikentäviä vaikutuksia.

Arvioinnissa on esitetty lieventävänä toimenpiteenä vaihtoehdon VE1a valitsemista. Vaihtoehdon VE1a osalta Natura-arvioinnissa ei ole tunnistettu Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvia vaikutuksia, ja Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että merkittävästi heikentävät vaikutukset voidaan tämän vaihtoehdon osalta poissulkea.

2 Asian käsittelijät

Asian on esitellyt ylitarkastaja Maija Mäkelä ja ratkaissut ylitarkastaja Johanna Kullas. Lausunto on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on lausunnon viimeisellä sivulla.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/44706/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/44706/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäkelä Maija 08.07.2026 10:26

Ratkaisija Kullas Johanna 08.07.2026 10:31